

Utlåtande 2006:171 RVII (Dnr 326-4495/2005)

Omsorgen om de funktionshindrade

**Motion av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (båda m)
(2005:69)**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2005:69) av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-
Welden (båda m) avslås.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (båda m) har i en motion (2005:69), *bilaga 2*, föreslagit ett kundvalssystem inom särskilda boendeformer, att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas till en gemensam nämnd, att en tidtabell tas fram för utbyggnaden av gruppbestäder, att staden tar initiativ till ett samlat huvudmannaskap för de funktionshindrade samt att staden uppvaktar staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och att det inrättas ett statligt pengsystem för LSS.

Remisser

Motionen har remitterats till kommunstyrelsens handikappråd, stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden samt till stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia och Liljeholmen. Yttrande har även inkommit från Synskadades riksförbund, Stockholms stad.

Kommunstyrelsens handikappråd avstyrker förslaget om kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna. En person som behöver omsorger på grund av funktionsnedsättning kan långt ifrån alltid överblicka kvaliteten på olika företag på en lista och har inte heller kraften att söka sådan information, även om den finns i väl genomarbetade IT-system. Stora svårigheter möter barn med funktionsnedsättning och deras familjer, som kanske mer än andra har behov av att själva kunna påverka innehållet i hjälpen. Många omsorgsgivare underlättar därför inte valfriheten. För den enskilde är det viktigaste att få gehör för önskemål om servicens och omsorgens konkreta omfattning och innehåll, att kunna lita på att den håller god kvalitet och att bemötas med respekt. Kommunstyrelsens handikappråd tar också avstånd från konkurrensupphandling av service- och omsorgsformer, då det inte ger nödvändig trygghet och kontinuitet. Förslaget att flytta stöd och service för personer med funktionsnedsättningar från stadsdelsnämnderna till en central nämnd avstyrks, eftersom det inte skulle leda till likabehandling. Rådets principiella uppfattning är att det inte är lämpligt att lägga allt ansvar för kontakter med personer med funktionsnedsättningar på en central nämnd i en så stor stad som Stockholm. Förslaget om en tidtabell för utbyggnaden av boenden tillstyrks, men inriktningen på enbart gruppboendestäder är för snäv. Kommunstyrelsens handikappråd är principiella motståndare till att staten ska ta det fulla finansieringsansvaret för LSS, eftersom det skulle innebära särbehandling av en grupp medborgare. Förslaget om ett statligt pengsystem avstyrks, eftersom det är ett ytterst trubbigt instrument för att garantera insatser som krävs för goda levnadsförhållanden.

Stadsledningskontoret anser att ett kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna som enbart innebär möjlighet att välja mellan vård- och omsorgsgivare inte på något avgörande sätt ger den enskilde mer inflytande och medbestämmande över insatsen som sådan eller ökar möjligheten till ett självständigt liv. Stadsledningskontoret instämmer i att stadens IT-system kan utvecklas så att medborgarna på ett enklare sätt kan få information om utbud av service, boende m.m. Även andra informationsformer och kanaler behöver utvecklas för de som inte har tillgång till eller kan använda datorer. Den enskilde har rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var personen bor. Enligt kontorets mening tillgodoses detta bäst i en lokal förankring. Ett väl fungerande samarbete mellan staden och landstinget är mycket betydelsefullt. Förutom de samverkansöverenskommelser med landstinget som redan finns bör former för ytterligare samverkan utvecklas på lokal nivå. Mot bakgrund av att LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) är en rättighetslagstiftning anser stadsledningskontoret att staten bör ersätta kommunernas

kostnader för LSS. Kostnaderna för LSS-verksamheter har under de senaste åren ökat kraftigt och inget tyder på att kostnadsökningen avtar.

Socialtjänstnämnden anför att särskilda boendeformer är till för personer som behöver kvalificerat stöd, många gånger under återstående delen av sitt liv. Ett kundvalssystem garanterar inte den enskildes frihet att forma sitt eget liv, en uppfattning som delas av socialtjänstnämndens handikappråd. Många personer som behöver särskilt boende kan inte göra ett fritt val av omsorgsgivare, på grund av ålder, ohälsa eller omsorgsbehov. För den enskilde är det däremot viktigt att stödet är tillräckligt både till innehåll och till omfattning, att stödet har god kvalitet och att den enskilde får ett gott bemötande. Staden arbetar sedan 2001 enligt kommunfullmäktiges plan för utbyggnad av bostäder med särskild service. Planen sträcker sig fram till och med 2006 varför en ny plan behöver göras från och med 2007, men det räcker inte med en tidtabell för utbyggnad av gruppboendestäder som föreslås i motionen. Den nya planen för utbyggnad av gruppboendestäder behöver också omfatta behov av utbyggnad av alternativa boenden som passar den enskilde. I enlighet med stadens handikappolitiska program är det självklart att handikappreformen ska följa planeringsarbetet i ett tidigt skede. Att flytta omsorgen från stadsdelsnämnderna till en central nämnd skulle medföra sämre service i form av långa restider för de sökande, utan att garantera ökad likställighet. Socialtjänstnämndens handikappråd avstyrker också förslaget. Dessutom skulle en central nämnd försvåra möjligheten att samordna insatser exempelvis med landstinget, skolan och individ- och familjeomsorgen. Erfarenheterna från Norrtälje där en gemensam nämnd mellan kommun och landsting prövas för psykiskt funktionshindrade är intressanta att följa. I en stad av Stockholms storlek är det mest realistiska att söka former för samverkan med landstinget utifrån den lokala nivån med stadsdelsnämnderna, och inte med socialtjänstnämnden som motionen föreslår.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att det är bra att staden tar fram en tidtabell för utbyggnaden av gruppboendestäder och att handikapp- och anhörigföreningar bjuds in för att ta del av planeringen. Det är också viktigt att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd tar inte ställning till frågan om det lämpliga i att införa ”kundval” även för val inom särskilda boendeformer. Nämnden anser att en central facknämnd för omsorg om funktionshindrade skulle medföra att det blir svårare att uppfylla uppdraget att utveckla former för lokalt inflytande. Utbyggnaden av anpassade boenden fungerar tämligen väl tids- och volymmässigt och nämnden konstaterar att någon stadsdelsarrest inte förekommer inom stadsdelsnämndområdet. Formerna för samverkan med lands-

tinget kan förbättras, men frågan kräver en mer förutsättningslös utredning och nämnden tar därför inte ställning till det konkreta förslaget. I allt väsentligt delar nämnden motionärernas uppfattning om de problem som uppstår med LSS som rättighetslagstiftning. Nämnden har därför inget att erinra mot att det utreds hur staten lämpligen kan ta ett ökat och fullt finansieringsansvar för LSS.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anför följande. ”Stadsdelsnämnden delar motionärernas uppfattning att staten bör ta finansieringsansvar för LSS. När en så omfattande rättighetslagstiftning genomförs måste kommunernas socialtjänst få ekonomisk kompensation för kostnaderna. Det är mycket svårt för kommunens socialtjänst att finna ett fungerande fördelningssystem för omsorgen om funktionshindrade, kostnaderna är ojämnt fördelade och enstaka personer med mycket stora behov kan innebära orimliga ekonomiska konsekvenser för mindre kommuner resp. stadsdelsnämnder. Om rättighetslagstiftningen inte ska urholkas eller finansieringen ske genom urholkning av andra angelägna verksamheter måste staten överta finansieringsansvaret för LSS. I övrigt har motionärerna en övertro på att ett kundvalssystem skulle kunna öka valfriheten för de funktionshindrade. I den mån brister i valfriheten förekommer så är detta närmast att hänföra till resursbrist eller till de svårigheter det föreligger att finna rätt omsorg för rätt person. De funktionshindrades behov är både varierande och komplexa, liksom utbudet av boenden och verksamheter där också kostnaderna varierar mycket. Ett pengsystem skulle närmast komma att innehålla lika många pengvarianter som det finns funktionshindrade och är inte möjligt att genomföra.”

Synskadades riksförbund Stockholms stad SRF) kan inte acceptera motionens skrivning om att personer med funktionsnedsättning ”så långt som möjligt” ska ha rätt till ett liv på samma villkor som andra medborgare. SRF menar att detta är ett tankesätt som har sin grund i en människosyn baserat på ett relativt människovärde. Synskadades riksförbund har erfarenhet av att kundvalsmodeller inom den offentliga sektorn leder till sämre kvalitet, ökad rättsosäkerhet och bristande demokratisk styrning. Förbundet anser att brukarinflytande handlar om de egna möjligheterna att avgöra vilken typ av insatser som behövs och hur och av vem de ska utföras och anser att konkurrens, målstyrning och vinstintressen inte borgar för detta. Viktiga resurser för att synskadade ska kunna leva i vilken stadsdel som helst är ledsagarservice, hemservice och heminstruktörer.

Mina synpunkter

Jag delar motionärernas uppfattning om att stadens stöd och service för personer med funktionsnedsättning ska hålla hög kvalitet och att alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet. I motsats till motionärerna anser jag dock att människor med funktionsnedsättning har rätt till full delaktighet i samhället enligt FN:s standardregler och inte bara en delaktighet ”så långt det är möjligt” som anges i motionen.

Motionärernas recept för att åstadkomma förbättringar för personer med funktionsnedsättningar handlar om en marknadsanpassning av verksamheten med omfattande privatiseringar och centraliseringar som följd, vilket är tvärt emot handikapporganisationernas egen önskan.

Särskilda boendeformer är till för människor som behöver kvalificerat stöd, många gånger under återstående delen av sitt liv. Många människor som behöver särskilt boende kan inte göra ett fritt val i en kundvalsmodell, på grund av ålder, ohälsa eller omsorgsbehov. I likhet med kommunstyrelsens handikappråd tar jag avstånd från motionärernas krav på ett kundvalssystem inom särskilda boendeformer. Jag delar handikapprådets inställning att en mångfald av omsorgsgivare inte underlättar valfriheten. Det viktigaste för den enskilde är att få gehör för önskemål om servicens och omsorgens konkreta omfattning och innehåll, att insatserna håller god kvalitet och att bemötas med respekt av dem som ger stödet. Konkurrensupphandling av särskilda boenden är inget värdigt alternativ, eftersom återkommande upphandling inte ger den kontinuitet och trygghet som människor med funktionsnedsättningar har rätt att begära i sitt eget hem.

Staden arbetar sedan 2001 enligt kommunfullmäktiges plan för utbyggnad av bostäder med särskild service. Planen sträcker sig fram till och med 2006 varför en ny plan behöver göras från och med 2007. Det räcker inte med den tidtabell för gruppboendestäder som föreslås i motionen utan den nya planen behöver också omfatta utbyggnad av alternativa boenden som passar den enskilde. Staden har under 2005 genomfört en behovsinventering av boenden enligt LSS personkrets 1 och 2 under 2005 och kommer under 2006 att göra en behovsinventering av boendeformer för människor med psykisk funktionsnedsättning. Dessa inventeringar kommer att ligga som grund för stadens nya plan.

Enligt det handikappolitiska programmet är det självklart att handikappörelsen ska följa planeringsarbetet som rör funktionshinderfrågor i ett tidigt skede. Idag finns en referensgrupp med representanter från handikappörelsen knuten till socialtjänstförvaltningens genomförandegrupp för samordning av

utbyggnaden av boenden. Jag är positiv till att denna samverkan med handikapporganisationerna vidgas, exempelvis genom att knyta kontakter med HSO:s (Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad) nya bostadsgrupp, där sju medlemsföreningar ingår. Det är också viktigt att socialtjänsten utvecklar samverkan med enskilda handikapporganisationer i planeringen av boenden för specifika funktionsnedsättningar.

Att flytta ansvaret för stöd och service för personer med funktionsnedsättning från stadsdelsnämnderna till en central nämnd skulle medföra sämre service och långa restider för de sökande, utan att garantera likställighet. Dessutom skulle en central nämnd med central hantering av enskilda ärenden kraftigt försvåra möjligheten att samordna insatser med landstinget, skolan och individ- och familjeomsorgen för den enskilde. Kommunstyrelsens handikappråd anser inte att det är lämpligt att lägga allt ansvar för kontakterna med personer med funktionsnedsättningar på en central nämnd i en stor stad som Stockholm, vilket är en uppfattning som jag delar. I Stockholm är det mest realistiska att söka former för samverkan med landstinget utifrån den lokala nivån. De samverkansöverenskommelser som är tecknade med landstinget utgår från att insatserna ska samordnas så lokalt som möjligt och i så nära samverkan som möjligt med den enskilde och de anhöriga. Den möjligheten skulle avsevärt försvåras med motionärernas förslag om centralisering.

Motionens förslag om ett statligt pengsystem avstyrks, eftersom ett pengsystem är ett alltför trubbigt instrument för att garantera alla de insatser som krävs för att uppnå goda levnadsförhållanden utifrån den enskildes särskilda och över tiden mycket varierande behov. Jag ser heller ingen anledning för staden att uppvakta staten om finansieringsansvaret för LSS, eftersom regeringen nyligen har lämnat ett utredningsuppdrag för att se över hela LSS, inklusive kostnader och huvudmannaskap.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Sten Nordin* (m) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen avseende omsorgen om funktionshindrade
2. därutöver anföra.

Naturligtvis anser vi precis som föredragande borgarråd att människor med funktionsnedsättning har rätt till full delaktighet i samhället enligt FN:s standardregler. Vi vill utöver detta gå längre och ge dem, tillika alla stockholmare, större inflytande över sitt

liv och sin vardag. Individerna och dennes val måste prioriteras framför stelbenta system och nyanslösa modeller.

Situationen för de funktionshindrade i Stockholm är långt ifrån tillfredsställande. Exempelvis är det fortsatt brist på gruppboende i staden, bristande tillgänglighet och långa väntetider för hjälpmedel. Vidare har majoriteten inte lyckats lägga fram några förslag för att förbättra för de funktionshindrade när det gäller arbete och fritid.

SRF Stockholm Stad har i en enkät daterad 2006-07-07 skrivit följande: *"Synskadade barns situation i skolan försämras allt mer i takt med att specialkompetens försvinner och resurser läggs ut på stadsdelar och skolor. Det rör sig om ett ytterst litet antal elever och det är orimligt att varje stadsdel ska upprätthålla den kompetens som behövs för att kunna tillhandahålla nödvändiga resurser."* Det är således inte helt i enlighet med sanningen när föredragande borgarråd påstår att dagens system är helt i enlighet med handikapporganisationernas önskan.

Den decentraliserade organisationen med stadsdelsnämnder gör att initiativ, lust och vilja att agera i frågor som rör funktionshindrades situation försvinner mellan stadsdelsgränserna. Det finns problem som uppstår just för att man i stadsdelarna skjuter frågorna från sig och ingen tar tag i dessa. Vi vill minska antalet stadsdelsnämnder och lägga fler frågor centralt, däribland omsorgen om funktionshindrade, skola och barnomsorg.

Det är hög tid att byta perspektiv och låta stadens verksamheter vara till för människorna, inte tvärt om.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå motionens förslag om att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas från stadsdelsnämnderna till en central nämnd
2. i övrigt bifalla motionen
3. därutöver anföra följande.

Mycket kan förbättras inom handikappomsorgen i Stockholm. Valfriheten är ett sådant område, där många funktionshindrade i dag upplever en "stadsdelsarrest" som hindrar dem från att delta i exempelvis dagverksamheter i andra stadsdelar. Ett pengsystem för valfrihet i boendet och de dagliga verksamheterna bör införas snarast. Motionen lyfter även fram en rad andra angelägna områden, såsom ökad samverkan med landstinget, rätten till likvärdig vård och statens ansvar för LSS.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2005:69) av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (båda m) avslås.

Stockholm den 23 augusti 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Rolf Könberg* (alla m) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (båda m) har i en motion (2005:69), *bilaga 2*, föreslagit följande:

- kommunstyrelsen ges i uppdrag att införa ett kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna
- ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas från stadsdelsnämnderna till en gemensam nämnd.
- staden tar fram en tidtabell för utbyggnaden av gruppboendestäder och att handikappföreningar och anhörigföreningar bjuds in att ta del av planeringen.
- Stockholms stad tar initiativ till ett samlat huvudmannaskap för de funktionshindrade och i ett första skede inrättar ett gemensamt utskott under socialtjänstnämnden tillsammans med Stockholms läns landsting.
- staden uppvaktrar staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och att det inrättas ett statligt pengsystem för LSS.

REMISSER

Motionen har remitterats till kommunstyrelsens handikappråd, stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden och till stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Katarina-Sofia, Liljeholmen. Yttrande har även inkommit från Synskadades riksförbund, Stockholms stad.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 22 mars 2006 att ställa sig bakom Maria Hannäs (v) förslag till svar på remissen.

Reservation anfördes av *Svante Erlandsson* (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Gunilla Reuterskiöld* (fp), *bilaga 1*.

Remissvaret har i huvudsak följande lydelse.

Rådet kommenterar vart och ett av motionärernas yrkanden enligt följande.

1. Att kommunstyrelsens ska ges i uppdrag att införa ett kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna.

De särskilda boendeformerna är till för personer som under en lång tid av sitt liv, i de flesta fall under hela den återstående delen, behöver ett kvalificerat stöd. Ett kundvalssystem som enligt motionen skulle innebära frihet att välja enbart mellan olika vård-

och omsorgsgivare kan enligt vår uppfattning inte garantera den enskildes frihet att forma sitt liv. För detta krävs, som rådet tidigare har påpekat, mycket mer än så. Människor med sådana behov kan under inga förhållanden betraktas som kunder på en marknad. Rådet avstyrker förslaget.

2. Att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas från stadsdelsnämnderna till en gemensam nämnd.

Syftet är att säkerställa en lika behandling i hela staden. Rådet kan inte se att förslaget skulle få den avsedda effekten och avstyrker det därför. Det måste finnas möjligheter till kontakt med socialtjänsten i rimlig närhet av där man bor och det krävs ett stort antal handläggare för att möta människor som behöver stöd, service och vård. Rådet delar uppfattningen att det finns brister i likabehandlingen inom staden men anser att bristerna bäst rättas till genom att stadsledningen ger tydliga tillämpningsregler, god utbildning och fortbildning och en effektiv uppföljning. Stadsdelsarresten är ett stort problem. Handikapprörelsen har vid flera tillfällen begärt att staden skulle utreda vilka verksamheter som bäst sköts av en stadsdelsnämnd, därför att den kan ha den kompetens och det efterfrågeunderlag som krävs, och vilka verksamheter som måste vara stadsövergripande för att få effektivitet och tillgång till erforderlig kunskap. Rådet anser också att stadens ledning måste skaffa sig instrument för att se till att de uttalade ambitionerna om att bostäder, daglig verksamhet m.m. är till för hela staden verkligen efterlevs. Det är en viktig förutsättning för den enskildes valfrihet.

3. Att staden tar fram en tidtabell för utbyggnationen av gruppbo- och handikappföreningar och anhörigföreningar bjuds in att ta del av planeringen.

Inom socialtjänstförvaltningen finns en s.k. genomförandegrupp vars uppgift är att samordna de insatser som krävs från olika förvaltningar i staden för en planerad utbyggnad av bostäder enligt SoL och LSS. En referensgrupp med representanter från handikapprörelsen är knuten till den. Gruppen behöver utvidgas så att alla berörda handikappföreningar har representanter i den. Tyngdpunkten i arbetet ligger på utbyggnaden av gruppbo- och bostäder. Planeringen måste vidgas till att omfatta också andra alternativ. Idag är planeringen alltför inriktad på standardlösningar som ligger institutionstänkandet nära.

Handikapprådet anser därför att motionsyrkandets inriktning enbart på gruppbo- och bostäder är alldeles för snäv och yrkar att stadens planering av bostäder enligt SoL och LSS ges den inriktning som rådet nyss angett. Också möjligheterna att inrymma sådana bostäder i befintlig bebyggelse måste undersökas. Förslaget om en tidtabell för utbyggnaden tillstyrker rådet givetvis men betonar att den måste utgå från inventeringar av bostadsbehoven hos alla berörda funktionshindergrupper och på vad de enskilda individerna har för behov och önskemål.

4. Att Stockholms stad tar initiativ till ett samlat huvudmannaskap för de funktionshindrade och i ett första skede inrättar ett gemensamt utskott under socialtjänstnämnden tillsammans med Stockholms läns landsting.

Om motionärerna med ett samlat huvudmannaskap menar att en central nämnd ska ansvara för kontakterna med medborgarna med funktionsnedsättningar i alla frågor som gäller behov av stöd, service och vård avstyrker rådet förslaget. Rådet anser dessutom att en sådan ordning skulle försvåra samordningen med äldreomsorgen och barnomsorgen/skolan, som ju förutsätts ligga kvar ute på stadsdelsnämnderna. Rådet hänvisar till synpunkterna under punkt 2.

Ett välutvecklat samarbete med landstinget är A och O för många människor med funktionsnedsättningar. I Norrtälje pågår ett försök med en gemensam nämnd mellan landsting och kommun för psykiskt funktionshindrade. Det bör utvärderas och erfarenheter tas tillvara som ett av kanske flera sätt att stärka samarbetet. Om motionärernas förslag om ett gemensamt utskott under socialtjänstnämnden är den bästa samarbetsformen undandrar sig vårt bedömande. Formerna kräver noggranna överväganden inte minst med tanke på vår principiella uppfattning att det inte är lämpligt att i vår stora stad lägga allt ansvar för kontakterna med medborgarna med funktionsnedsättningar på en central nämnd.

5. Att staden uppvaktar staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och att det inrättas ett statligt pengsystem.

Rådet är principiell motståndare till att staten ska ta det fulla finansieringsansvaret för insatserna enligt LSS. Det innebär en särbehandling av en grupp medborgare, vilket står i strid med svensk handikappolitik. Det är vårt ideologiska skäl. Ett annat skäl är att en särbehandling alltid medför risk för personer som befinner sig i gränzonen mellan den ”normala” gruppen och den ”särbehandlade” gruppen, eftersom ingen av huvudmännen vill ta ansvar för dem. Detta var tydligt under den tid då omsorgen om personer med utvecklingsstörning låg under landstinget. Kommunerna var inte medvetna om att det fanns många personer med en lindrig begåvningsnedsättning som for illa därför att de inte fick något stöd från samhällets sida.

Rådet kan inte heller acceptera synsättet att ett litet antal medborgare ska betraktas som de vilkas behov knäcker en kommuns ekonomi. Det är kränkande för de människor det gäller. Det finns ett särskilt utjämningsystem för att fördela kostnaderna mellan kommunerna. Stockholms stad har inte tagit tillvara de möjligheter som systemet ger eftersom staden inte har insett att många psykiskt funktionshindrade personer har rätt till stöd enligt LSS. Det är något som också stadens funktionshindersombudsman har påpekat.

Ett pengsystem är ett ytterst trubbigt instrument för att garantera att varje person får de insatser som krävs för att uppnå goda levnadsförhållanden. Rådet är tveksamt till ett sådant system för fördelning av medel till ansvariga organ och direkt

negativt till att det får bestämma de ekonomiska ramarna för en individs rätt till insatser.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 19 april 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att ett kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna som enbart innebär möjlighet att välja mellan olika vård- och omsorgsgivare inte på något avgörande sätt ger den enskilde personen mer inflytande och medbestämmande över insatsen som sådan eller ökar möjligheten att forma sitt liv.

Stadens IT-system kan utvecklas så att medborgarna på ett enklare sätt kan få information om utbud av service, boende m.m. Även andra informationsformer och kanaler behöver utvecklas för de personer som inte har tillgång till eller av andra skäl inte kan använda datorer.

Ett stadsövergripande perspektiv måste finnas på planeringen och utbyggnaden av de särskilda boendeformerna. Kontinuerliga behovsanalyser och god framförhållning är nödvändiga för planering av utbyggnaden. Genomförandegruppen för utbyggnad av bostäder med särskild service för funktionshindrade leds av socialtjänstförvaltningen. Gruppen följer kontinuerligt behovet av utbyggnad. En referensgrupp med representanter från handikapprörelsen är knuten till genomförandegruppen.

Den enskilde har rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var personen bor. Detta tillgodoses bäst i en lokal förankring.

Ett väl fungerande samarbete mellan staden och landstinget är mycket betydelsefullt. Förutom de samverkansöverenskommelser med landstinget som redan finns bör former för ytterligare samverkan utvecklas på lokal nivå.

Mot bakgrund av att LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) är en rättighetslagstiftning anser stadsledningskontoret att staten bör ersätta kommunernas kostnader för LSS. Kostnaderna för LSS-verksamheter har under de senaste åren ökat kraftigt och inget tyder på att kostnadsökningen avtar.

Socialtjänstnämnden beslutade den 21 mars 2006 att i huvudsak hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna detta till kommunstyrelsen och därutöver anföra följande.

Särskilda boendeformer är till för personer som behöver kvalificerat stöd många gånger under återstående delen av sitt liv. Ett kundvalssystem som föreslås i motionen garanterar inte den enskildes frihet att forma sitt eget liv, en uppfattning som delas av socialtjänstnämndens handikappråd. Många personer som behöver särskilt boende kan inte göra ett fritt val av omsorgsgivare, på grund av ålder, ohälsa eller omsorgsbehov. För den enskilde är det däremot

viktigt att stödet är tillräckligt både till innehåll och omfattning, att stödet har god kvalitet och att den enskilde får ett gott bemötande.

Staden arbetar sedan 2001 enligt kommunfullmäktiges plan för utbyggnad av bostäder med särskild service. Planen sträcker sig fram till och med 2006 varför en ny plan behöver göras från och med 2007, men det räcker inte med en tidtabell för utbyggnad av gruppboendestäder som föreslås i motionen. Den nya planen för utbyggnad av gruppboendestäder behöver också omfatta behov av utbyggnad av alternativa boenden som passar den enskilde. I enlighet med stadens handikappolitiska program är det självklart att handikappreformen ska följa planeringsarbetet i ett tidigt skede.

Att flytta omsorgen om funktionshindrade från stadsdelsnämnderna till en central nämnd som föreslås i motionen skulle medföra sämre service i form av långa restider för de sökande, utan att garantera en ökad likställighet. Socialtjänstnämndens handikappråd avstyrker också förslaget. Dessutom skulle en central nämnd försvåra möjligheten att samordna insatser exempelvis med landstinget, skolan och individ- och familjeomsorgen.

Erfarenheterna från Norrtälje där en gemensam nämnd mellan kommun och landsting prövas för psykiskt funktionshindrade är intressanta att följa. I en stad av Stockholms storlek är det mest realistiska att söka former för samverkan med landstinget utifrån den lokala nivån med stadsdelsnämnderna, och inte med socialtjänstnämnden som motionen föreslår.

Reservation anfördes av Peter Lundén-Welden m.fl. (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och Ewa Samuelsson (kd), bilaga 1.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Socialtjänstförvaltningen tillstyrker i allt väsentligt motionärernas synpunkter vad gäller frihet för den enskilda att välja bland de insatser som erbjuds. Förvaltningen bedömer att utbyggnaden av bostäder med särskild service måste fortsätta och att en samordnad planering av utbyggnad är angelägen. Förvaltningen är överens med motionärerna om att stadens IT-system behöver utvecklas så att medborgarna på ett enkelt sätt kan få information om utbudet. Likaså är det viktigt med den enskildes rätt till likställighet vid utredningar och beslut inom staden. Samarbetet mellan kommun och landsting utvecklas successivt när det gäller stödet till psykiskt funktionshindrade. För närvarande pågår ett stort antal projekt som förväntas visa på nya vägar och metoder

att utveckla samarbetet. Förutsättningarna för ett gemensamt vårdutskott behöver utredas noggrant innan en eventuell översyn kan påbörjas.

Förvaltningen har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller den enskildes rätt till likställighet vid utredningar och beslut inom staden. Ett bra verktyg för att nå likabehandling är de riktlinjer som utarbetats för handläggning av insatser inom funktionshinderområdet och utbildningarna kring dessa. En centralisering av omsorgerna om funktionshindrade skulle troligen stärka möjligheterna till likabehandling. Det bör dock understrykas att alla bedömningar är individuella. Genom en centralisering går man också miste om den lokala förankringen och möjligheterna att samordna insatserna på ett bra sätt. Det kan gälla samordning med landstingets olika vårdinsatser samt andra verksamhetsområden inom stadsdelsförvaltningarna, t.ex. individ- och familjeomsorg. Förvaltningen anser att det är viktigt att stadens utbud är till för alla oavsett var i staden personen bor. I betydligt fler fall skulle stadsdelsförvaltningar kunna samarbeta när det gäller uppbyggnad och utbud av verksamheter.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 14 februari 2006 att som svar på remissen ställa sig bakom förvaltningens tjänsteutlåtande och i övrigt lämna motionen utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av *Birgitta Wahlman m.fl.* (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Helen Jäderlund Eckardt m.fl.* (fp), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är bra att staden tar fram en tidtabell för utbyggnationen av gruppboistäder och att handikapp- och anhörigföreningar bjuds in att ta del av planeringen. Det är också viktigt att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS. Förvaltningen anser sig inte kunna lämna några synpunkter på övrigt i den remitterade motionen eftersom den enligt förvaltningen utgör politiska frågeställningar.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att som svar på remissen överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m.fl.* (m) samt *Margareta Jernberg m.fl.* (fp), *bilaga 1*.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om vilka verksamheter som är lämpade för påverkan genom individuella val respektive kollektiva beslut är i hög grad en politisk bedömningsfråga. Förvaltningen tar därför inte ställning till frågan om det lämpliga i att införa "kundval" även för val inom särskilda boendeformer. Förvaltningen bedömer att den föreslagna alternativa nämndorganisationen med en central facknämnd för omsorg om funktionshindrade och sociala distriktsnämnder skulle medföra att det blir svårare att uppfylla uppdraget att utveckla former för lokalt inflytande. Förvaltningen anser att utbyggnaden av anpassade boenden inom staden fungerar tämligen väl tidsmässigt, volymmässigt och på annat sätt. Förvaltningen kan konstatera att någon s.k. stadsdelsarrest eller s.k. kommunarrest inte föreligger för personer boende i Katarina-Sofia med behov av daglig verksamhet. Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att formerna för samverkan med landstinget när det gäller personer med funktionshinder kan förbättras, men anser att denna fråga kräver en mer förutsättningslös utredning och vill därför inte nu ta ställning till det konkreta förslaget. Förvaltningen delar i allt väsentligt motionärernas uppfattning om de problem som uppstår med LSS som rättighetslagstiftning. Förvaltningen har därför inget att erinra mot att det utreds hur staten lämpligen kan ta ett ökat och fullt finansieringsansvar för LSS.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att som svar på remissen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande, tillstyrka att staden uppvaktar staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och i övrigt avstyrka motionen. Nämnden anför därutöver följande.

Stadsdelsnämnden delar motionärernas uppfattning att staten bör ta finansieringsansvar för LSS. När en så omfattande rättighetslagstiftning genomförs måste kommunernas socialtjänst få ekonomisk kompensation för kostnaderna. Det är mycket svårt för kommunal socialtjänst att finna ett fungerande fördelningssystem för omsorgen om funktionshindrade, kostnaderna är ojämnt fördelade och enstaka personer med mycket stora behov kan innebära orimliga ekonomiska konsekvenser för mindre kommuner resp. stadsdelsnämnder. Om rättighetslagstiftningen inte ska urholkas eller finansieringen sker genom urholkning av andra angelägna verksamheter måste staten överta finansieringsansvaret för LSS.

I övrigt har motionärerna en övertro på att ett kundvalssystem skulle kunna öka valfriheten för de funktionshindrade. I den mån brister i valfriheten förekommer är detta närmast att hänföra till resursbrist eller till de svårigheter det

föreligger att finna rätt omsorg för rätt person. De funktionshindrades behov är både varierande och komplexa, liksom utbudet av boenden och verksamheter där också kostnaderna varierar mycket. Ett pengsystem skulle närmast komma att innehålla lika många pengvarianter som det finns funktionshindrade och är inte möjligt att genomföra.

Reservation anfördes av *Anne Wompa*, *Daniel Somos* och tjänstgörande ersätaren *Anita Schneider* (alla m), *Karin Berggren* och *Elisabet Abelson* (båda fp) samt *Andreas Sturesson* (kd), *bilaga 1*.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Liljeholmens stadsdelsförvaltning bedömer att det är av stor vikt att de frågor som tas upp i motionen lyfts och diskuteras, men att flertalet frågor behöver utredas vidare. Stadsdelsförvaltningen delar motionärernas positiva syn på valfrihet i form av ett *kundvals*system i *de olika boendeformerna*, där brukaren genom det egna valet av omsorg, ges ökade möjligheter att påverka sitt eget liv. Förvaltningen anser därutöver att valfriheten troligen driver fram en mer jämlik och även ett mer kostnadseffektivt resursutnyttjande. En utökad valfrihet för den enskilde att välja daglig verksamhet oavsett adress leder ofrånkomligen till höga transportkostnader.

Motionärerna hemställer om att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade ska flyttas från stadsdelsnämnderna till en central gemensam nämnd. Stadsdelsförvaltningen är osäker på om förslaget leder till det motionärerna förväntar sig, en större säkerhet i lika behandling. Lagstiftningens intention inom handikappområdet är normaliseringsprincipen, vilket innebär att målgruppen ska integreras och leva som övriga i samhället, vilket en centraliserad organisation motverkar. Intentionen med stadsdelsreformen är att samtliga målgrupper i samhället ska kunna erbjudas efterfrågade insatser på "hemmaplan". Att centralisera ansvaret för vissa grupper i samhället, i det här fallet funktionshindrade, uppfattar inte stadsdelsförvaltningen som en generell likabehandling. Möjligen kan en ökad likabehandling åstadkommas inom den egna målgruppen, med utgångspunkt i funktionshindret, men inte beträffande andra behov individen kan ha. En fördel med en gemensam nämnd skulle dock vara att utbyggnaden av nya gruppboende skulle kunna samordnas bättre. Vidare skulle de ekonomiska problem som samtliga stadsdelsnämnder idag har inom handikappomsorgen lyftas fram tydligare.

Motionärernas hemställan om att staden ska ta fram en tidtabell för utbyggnaden av gruppboende och att handikappföreningar och anhörigföreningar ska bjudas in att ta del av planeringen anser förvaltningen relevant. Förvaltningen anser att den efterfrågade tidtabellen bör kunna tas fram av socialtjänstförvaltningen som idag har upp-

draget att samordna och kartlägga behovet av bostäder. Vad gäller samarbetet med anhöriga och organisationer pågår detta i stadsdelarna.

I motionen finns även en hemställan om att Stockholms stad tar initiativet till ett samlat huvudmannaskap för de funktionshindrade och i ett första skede inrättar ett gemensamt utskott under socialtjänstnämnden tillsammans med Stockholms läns landsting. Stadsdelsförvaltningen har utifrån underlaget i motionen svårt att se de effekter som motionärerna uppfattar kommer att bli resultatet av ett samlat huvudmannaskap och ett inrättande av ett gemensamt utskott. Förvaltningen utesluter dock inte detta men har inte egna utredningsresurser att utreda frågan närmare.

Motionärerna föreslår att Stockholms stad ska uppvakta staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och att det inrättas ett statligt pengsystem för LSS. Om en sådan uppvaktning ska göras anser förvaltningen att den bör vara kommunövergripande och ske genom Sveriges kommuner och Landsting. Förvaltningen delar uppfattningen att LSS-reformen är underfinansierad för landets kommuner. Förvaltningen tar inte ställning till om ett statligt pengsystem för LSS är en modell som ska användas i framtiden.

Synskadades riksförbund, Stockholms stad

Yttrande har även inkommit från Synskadades riksförbund, Stockholms stad, daterat 2006-02-22 och undertecknat av Erik Staaf, ordförande.

SRF Stockholms stad delar de inledande tankar som framförs i motionen om att det är viktigt att tillförsäkra alla människor rätten till integritet, självbestämmande och delaktighet.

Däremot vänder vi oss med bestämdhet emot skrivningen i motionen om att personer med funktionshinder "så långt som möjligt" ska ha rätt till ett liv på samma villkor som andra medborgare. Detta tankesätt har sin grund i en människosyn baserad på ett relativt människovärde vi självfallet inte kan acceptera och som går rakt emot tanken om alla människors lika värde och FN:s förklaring om de allmänna mänskliga rättigheterna. Tanken om att vår rätt till delaktighet i samhället är underordnad kommer vi aldrig att acceptera. De resurser som finns tillgängliga i samhället måste fördelas på ett sådant sätt att "alla medborgare" ges möjlighet att delta i samhället utifrån sina förutsättningar.

SRF Stockholms stad anser att detta är en odiskutabel mänsklig rättighet och dessutom kommunens skyldighet att tillgodose. Sverige har skrivit under FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och konventionen om sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter där det tydligt framgår att alla medborgare ska ha samma rätt att fullt ut bestämma över sina liv. Där står ingenting om "så långt som möjligt".

Våra mänskliga rättigheter måste alltså garanteras genom lagstiftning som har sin grund i en människosyn som helt och hållet likställer oss synskadade medborgare med övriga medborgare.

Den valfrihet motionärerna förespråkar är inte någon garanti för att vi brukare verkligen får inflytande över de insatser vi har rätt till i form av exempelvis ledsagning och hemtjänst. Av erfarenhet vet vi att så kallade kundvalsmodeller inom den offentliga sektorn leder till sämre kvalitet, ökad rättsosäkerhet och bristande demokratisk styrning. Vi hävdar att brukarinflytande handlar om våra egna möjligheter att avgöra vilken typ av insatser vi behöver och hur och av vem de ska utföras. Vi som brukare måste garanteras möjlighet till att överklaga felaktiga beslut och rätten att ha full insyn i handläggningen av våra ärenden. Det är naivt att inbilla sig att konkurrens, målstyrning och vinstintressen borgar för detta.

En förutsättning för att vi ska kunna leva i vilken stadsdel vi vill är att exempelvis ledsagarservice och hemtjänst fungerar likadant i hela staden. Beslut om sådana insatser fattas idag på stadsdelsnivå vilket innebär att vi är hänvisade till den praxis som gäller i den enskilda stadsdelen. Heminstruktörer för synskadade är en mycket viktig resurs för oss och vi måste ha rätt till denna insats oberoende av ålder och var i staden vi är bosatta. Ska detta fungera i praktiken krävs att heminstruktörernas insatser kan sökas enligt SoL samt att beslutsfattande, administration och uppföljning av verksamheten sker centralt i staden.

Sammanfattningsvis hävdar vi att det är kommunens ansvar att våra behov av stöd och service tillgodoses och att de insatser vi har rätt till håller en god kvalitet. Det är en illusion att framhålla kundvalsmodellen som en garanti för brukarinflytande och full delaktighet. Vi måste ha fullständigt inflytande och kontroll över de insatser vi har rätt till oberoende av var i staden vi bor och våra rättigheter måste garanteras genom lagstiftning som har sin grund i tanken om alla människors lika värde och rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Vice ordföranden Peter Lundén-Welden m.fl. (m) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta att

1. socialtjänstnämnden beslutar att bifalla motionen avseende omsorgen om funktionshindrade.
2. därutöver anföra följande.

Människor vill ha inflytande över sin vardag. Individerna och dennes val måste prioriteras framför stelbenta system och nyanslösa modeller. Situationen för de funktionshindrade i Stockholm är långt ifrån tillfredsställande. Exempelvis är det fortsatt brist på gruppboende i staden, bristande tillgänglighet och långa väntetider för hjälpmedel. Vidare har majoriteten inte lyckats lägga fram några förslag för att förbättra för de funktionshindrade när det gäller arbete och fritid. Den decentraliserade organisationen med stadsdelsnämnder gör att initiativ, lust och vilja att agera i frågor som rör funktionshindrades situation försvinner mellan stadsdelsgränserna. Det finns problem som uppstår just för att man i stadsdelarna skjuter frågorna från sig och ingen tar tag i dessa. Vi vill minska antalet stadsdelsnämnder och lägga fler frågor centralt, däribland omsorgen om funktionshindrade, skola och barnomsorg. Det är hög tid att byta perspektiv och låta stadens verksamheter vara till för människorna, inte tvärt om.

Ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och ledamoten Ewa Samuelsson (kd) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

Socialtjänstnämnden föreslås besluta att

1. socialtjänstnämnden avslår motionens förslag om att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas från stadsdelsnämnderna till en central nämnd.
2. socialtjänstnämnden bifaller i övrigt motionen.
3. därutöver anföra följande.

Mycket kan förbättras inom handikappomsorgen i Stockholm. Valfriheten är ett sådant område, där många funktionshindrade i dag upplever en "stadsdelsarrest" som hindrar dem från att delta i exempelvis dagverksamheter i andra stadsdelar. Ett pengsystem för valfrihet i boendet och de dagliga verksamheterna bör införas snarast. Mo-

tionen lyfter även fram en rad andra angelägna områden, såsom ökad samverkan med landstinget, rätten till likvärdig vård och statens ansvar för LSS.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Ledamot Birgitta Wahlman m.fl. (m) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande.

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd rekommenderar att motionen avseende omsorgen om de funktionshindrade bifalles.
2. Därutöver anförs följande.

Stadens omsorg om funktionshindrade ska hålla hög kvalitet. Arbetet ska präglas av tydlighet och öppenhet, där klagomålshantering, individualisering, kompetensutveckling och inflytande är ledord. Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller de funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppbo-städer, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring.

Ledamot Helen Jäderlund Eckardt m.fl. (fp) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande.

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd bifaller i huvudsak motionen
2. Därutöver anförs följande.

Mycket kan förbättras inom handikappomsorgen i Stockholm. Tillgängligheten, valfriheten och byggande av fler gruppbo-städer är exempel på områden där arbetet måste intensifieras. Många funktionshindrade upplever idag en ”stadsdelsarrest” som hindrar dem från att delta i t.ex. dagverksamheter i andra stadsdelar. I stadsdelen nekas idag människor att delta i verksamheten på Västerorts Aktivitetscenter som ligger i en närliggande stadsdel.

Folkpartiet liberalerna anser att ett pengsystem ska införas för att öka valfriheten för funktionshindrade, men att ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade fortsatt ska ligga i de lokala nämnderna.

Katarina-Sofia stadsdelnämnd

Ledamöterna Margareta Björk m.fl. (m) och Margareta Jernberg m.fl. (fp) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

1. Katarina-Sofia stadsdelsnämnd bifaller motionen.

2. Därutöver anføres följande.

Stadens omsorg om funktionshindrade ska hålla hög kvalitet. Arbetet ska präglas av tydlighet och öppenhet, där klagomålshantering, individualisering, kompetensutveckling och inflytande är ledord. Den enskilde människan ska sättas i centrum. Tyvärr finns det fortfarande stora problem och brister när det gäller de funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboende, väntetider för hjälpmedel m.m. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Ledamöterna Anne Wompa, Daniel Somos och tjänstgörande ersättaren Anita Schneider (alla m), ledamöterna Karin Berggren och Elisabet Abelson (båda fp) samt ledamoten Andreas Sturesson (kd) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för det egna förslaget.

1. Liljeholmens stadsdelsnämnd tillstyrker motionen i dess helhet.
2. Därutöver anføres följande.

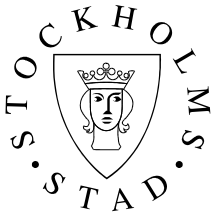
Stadens omsorg om funktionshindrade ska hålla hög kvalitet. Arbetet ska präglas av tydlighet och öppenhet där klagomålshantering, individualisering, kompetensutveckling och inflytande är ledord. Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller de funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboende, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att förändring.

Kommunstyrelsens handikappråd

Ledamoten Svante Erlandsson (m) yrkade bifall till motionens förslag.

Ledamoten Gunilla Reuterskiöld (fp) yrkade att handikapprådet skulle besluta att i huvudsak bifalla motionen samt att därutöver anföra följande.

Handikapprörelsen har vid flera tillfällen begärt utredning av vilka verksamheter som bäst sköts av stadsdelarna och vilka verksamheter som måste vara stadsövergripande för att få effektivitet och tillgång till erforderlig kunskap. Utöver en tidtabell för utbyggnad av gruppboende måste andra, mer individuella, boendeformer också planeras. Motionärernas förslag om ett statligt finansieringssystem för LSS lämnas utan eget ställningstagande.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:69

2005:69

Motion av Kristina Axén Olin och Peter Lundén-Welden (båda m) om omsorgen om de funktionshindrade

Dnr 326-4495/2005

Stadens omsorg om funktionshindrade skall hålla hög kvalitet. Arbetet skall präglas av tydlighet och öppenhet, där klagomålshantering, individualisering, kompetensutveckling och inflytande utgör såväl ledord som målsättningar.

Alla människor skall tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet, oavsett om man har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning skall, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv samt ha ett arbete att gå till. Alla ska känna sig trygga mot alla former av diskriminering.

Tyvärr finns det stora problem och brister när det gäller de funktionshindrades situation. Det gäller tillgänglighet, brist på gruppboende, väntetider för hjälpmedel och så vidare. Därför behövs en politisk vilja och strategi för att nå förändring.

Den funktionshindrade och deras anhörig skall i mycket större grad respekteras och ges inflytande. Vår utgångspunkt är att stadens verksamheter är till för dem, inte tvärtom.

Valfrihet

En av de absolut viktigaste åtgärderna för att förbättra för funktionshindrade är att genom valfrihetssystem öka deras makt över sitt eget liv. Vår målsättning är att det politiska inflytandet över människors vardagsbeslut skall minska. Det är människorna själva som bäst kan bestämma vilken vård- och omsorgs-

givare de och deras familj vill ha. Detta gäller oavsett om man har ett funktionshinder eller inte.

Det handlar i grunden om respekt för de enskilda invånarnas förmåga och vilja att ta ökat ansvar för sig själva och sin familj liksom respekten för att människor är olika, har olika behov och mål.

Kundval har redan införts inom hemtjänsten och inom ledsagarservice och avlösarservice. Nu är det dags att gå vidare och införa valfrihet även inom de särskilda boendeformerna.

Full etableringsfrihet och lika villkor skall råda mellan kommunala och enskilt drivna alternativ. Valfrihet och en mångfald av aktörer ger också fler arbetsgivare. Det medför att olika arbeten inom dessa branscher blir mer attraktiva och möjligheter skapas för bättre arbetsvillkor och högre löner för duktiga medarbetare. Sammantaget höjer detta kvalitén inom omsorgen.

Stadens IT-system behöver förbättras för att underlätta för medborgarnas val, inte minst är detta av central betydelse för funktionshindrade. Handikapp får aldrig vara ett hinder för att kunna ta del av vilka alternativ det finns att välja mellan. Det bör vara en självklarhet att alla stockholmarna på ett enkelt sätt har möjlighet att ta del av stadens verksamhet och jämföra den med andra enheter, kommunala såväl som enskilt drivna.

Offentligt tillgängliga kvalitetsregister skall införas där brukare och anhöriga själva kan se nyckeltal och utvärderingar på samma sätt som hur verksamheterna fungerar. Detta skall gälla både inom stadens omsorg och boenden men också inom landstingets verksamhet.

Lika behandling

Gemensamma riktlinjer kan enbart till en viss gräns säkerställa en lika behandling i hela staden rörande de funktionshindrade i Stockholm. Stockholm är en stad och det finns ingen anledning till att verksamhet som är relativt begränsad till sin natur fördelas på 18 stadsdelnämnderna med den osäkerhet rörande lika behandling som det medför.

Om vi vill nå målet med att bli en stad för alla måste vi tillse så att bemötande och beslut om hjälp är lika i hela Stockholm. Genom att samla omsorgen om de funktionshindrade centralt under socialtjänstnämnden nås en större säkerhet i likabehandling och ett effektivare resursutnyttjande.

Funktionshindrade skall ha rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var i staden de bor. Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning samt får möjlighet att delta i

samhällets gemenskap och att leva som andra. Ett problem i stadens egen verksamhet gäller bristerna i samordningen med andra huvudmän.

Ett påtagligt problem för vissa brukare gäller den stadsdelsarrest de upplever finns när det gäller deras möjlighet att nyttja daglig verksamhet i andra stadsdelsnämndsområden än där de själva bor. Denna stadsdelsarrest måste upphävas. Stadsdelarna omvandlas till sociala distriktsnämnder och ansvaret för att se till så att alla med funktionshinder boende i Stockholm behandlas lika och fritt få välja i stadens samlade utbud av privata och kommunala boenden, flyttas till en kommunövergripande nivå.

Ett anpassat boende

Funktionshindrade ska garanteras ett bra boende utifrån den enskildes behov. Bristen på platser i gruppboenden leder bland annat till att unga vuxna tvingas bo kvar på elevhem, trots att de behöver och önskar bo med andra vuxna människor i gruppboende. Andra bor kvar hemma hos sina föräldrar. Det finns även ett stort behov av gruppboende, service/stödboende för gruppen psykiskt funktionshindrade. Denna grupp är idag mycket utsatt sedan man inom landstinget kraftigt dragit ner på resurserna inom framförallt den slutna psykiatriska vården.

Arbetet med utbyggnaden av bostäder för funktionshindrade kräver en betydligt mer långsiktig behovsanalys. Staden bör också ta fram en tidtabell för när platsbristen realistiskt kan vara åtgärdad. En förutsättning för en bra utbyggnad av gruppboenden är att förslagen kommer in tidigt i planprocessen. Staden bör bevaka detta i ökad utsträckning för att säkerställa byggandet av fler gruppboendestäder. I sammanhanget är det av central vikt att ett stadsövergripande perspektiv anläggs på planeringen.

Om vi lyckas i vår ambition att anpassa samhället efter allas behov kommer också kraven på specialinsatser att kunna minska. En funktionsnedsättning ska inte behöva bli ett hinder för att fullgott eget boende. Nyproducerade flerfamiljshus och den yttre miljön kring bostäderna bör så långt det är möjligt anpassas till människor med funktionshinder. Det kommer dock alltid att finnas situationer som kräver ytterligare anpassning för att enskilda ska kunna klara sin vardag. Det är viktigt att handikapporganisationer och anhörigföreningar ges möjlighet att delta i planeringen av boendet.

Psykiskt funktionshindrade och samverkan med landstinget

Ett grundläggande systemfel inom välfärden utgörs av de problem och glapp som uppstår i kopplingen mellan kommunens och landstingets ansvarsområde. Bland samhällets mest behövande människor återfinns ofta den gemensamma problematiken att man alltför länge bollats mellan olika huvudmän, utan att någon tagit ett helhetsansvar för individens vård och omsorg. För att minska problemen med att människor faller mellan stolarna krävs en betydligt mer långtgående samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting än vad som i dag är fallet.

En väl fungerande vård bygger på samverkan. Det är numera möjligt för landsting och kommuner att bilda gemensamma nämnder för samverkan kring vissa verksamheter. Stockholms stad och Stockholms läns landsting bör snarast inleda arbetet med att skapa gemensamma nämnder för att hantera den psykiatriska vården. Gemensam planering, finansiering och personalteam inom exempelvis psykiatrin skulle skapa förutsättningar för en effektiv samordning av de olika aktörernas insatser.

De psykiskt funktionshindrade skall ha möjlighet till arbete/sysselsättning eller utbildning. Behovet av sysselsättning är mycket stort för dessa personer. Det är också viktigt att samarbeta med frivilligorganisationer om fritidsaktiviteter. Anhöriga kan vara till stor hjälp vid planeringen av insatser för den enskilde.

Socialtjänsten har en pådrivande roll för att skapa förutsättningar för de psykiskt funktionshindrade att få meningsfull sysselsättning och att i detta arbete skapa fungerande samarbete med landstinget och andra som har ansvar för denna grupp. En viktig fråga är den kritiska punkt när ansvaret för psykiskt funktionshindrade skall övergå från landstinget till staden. Former och rutiner för denna överföring måste utarbetas, så att staden kan erbjuda dessa personer sysselsättning och lämplig vård, inte minst i förebyggande syfte. Här kan exempelvis Halmstad kommuns arbete vara ett intressant exempel.

Det är angeläget att samordna resurser och ansvar i arbetet med psykiskt funktionshindrade. Alltför ofta uppstår gränsdragningsproblem mellan kommun och landsting. Detta kan också gälla barn som väntar på exempelvis barnpsykiatriska utredningar samt sjukvårdsinsatser för psykiskt funktionshindrade.

Staden bör ta initiativ till ett samlat huvudmannaskap och i ett första skede uppta förhandlingar med landstinget om ett gemensamt vårdutskott under socialnämnden för att utveckla samarbetet mellan staden och landstinget. Det är väsentligt att staden och Stockholms läns landsting kommer lika långt i sin

samverkan när det gäller vård och behandling för psykiskt funktionshindrade som har skett genom överenskommelsen inom äldreomsorgen och omsorgen om fysiskt funktionshindrade.

Staten måste ta sitt ansvar

Lagen om LSS är en rättighetslag där statsmakten genom lagstiftningen garanterar den enskildes rättigheter. Med en sådan lagstiftning är det naturliga att regeringen också övertar det fulla ekonomiska ansvaret för LSS-verksamheten. Så är inte fallet i dag.

Utöver stigande kostnader för staden innebär detta en allt större risk för att LSS urholkas som rättighetslag i takt med att rätten till assistent ställs mot andra utgifter för att klara budget. Eftersom lagen omfattar preciserade rättigheter för den enskilde och samtidigt ger ett ytterst begränsat utrymme för kommunerna att agera bör också finansieringen vara statens ansvar. Stockholms stad bör verka för att assistansverksamheten i framtiden helt bekostas av staten.

Dagens system med en bristfällig statlig finansiering kombinerat med ett mellankommunalt utjämningsystem inom LSS leder till att kommuner, likt Stockholm, som har haft en ambitiös målsättning avseende utbyggnad av bostäder för funktionshindrade och därmed blivit attraktiv som bostadsort drabbas negativt. Förfarandet med viten förstärker denna tendens. Det bör införas ett nationellt, statligt finansierat pengsystem för LSS.

Med anledning av ovanstående hemställer vi att

1. ge kommunstyrelsen i uppdrag att införa ett kundvalssystem inom de särskilda boendeformerna
2. ansvaret för omsorgen om de funktionshindrade flyttas från stadsdelsnämnderna till en gemensam nämnd
3. staden tar fram en tidtabell för utbyggnationen av gruppboendestäder och att handikappföreningar och anhörigföreningar bjuds in att ta del av planeringen
4. Stockholms stad tar initiativ till ett samlat huvudmannaskap för de funktionshindrade och i ett första skede inrättar ett gemensamt utskott under socialtjänstnämnden tillsammans med Stockholms läns landsting

5. staden uppvaktar staten om vikten av att staten tar sitt finansieringsansvar för LSS och att det inrättas ett statligt pengsystem för LSS.

Stockholm den 24 november 2005

Kristina Axén Olin

Peter Lundén-Welden